

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО

Інститут психології
Кафедра теорії і методики практичної психології

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

_____ **Н. В. Яблонська**

Пр. № 4 від „__15_”жовтня 2007 р.

Програма курсу
ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

(за вимогами кредитно-модульної системи)

Одеса – 2007р.

УДК 159+331.823

ББК 88.361+88.411+3ОН

Програма навчальної дисципліни "Загальна психологія": (за вимогами кредитно-модульної системи) / Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Ін-т психології, Каф. теорії та методики практ. психології; [уклад. І. В. Мельничук]. – Одеса : ПДПУ імені К. Д. Ушинського, 2007. – 38 с.

Розробник: Мельничук Ірина Валентинівна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики практичної психології Інституту психології ПДПУ імені К. Д. Ушинського .

*Затверджено вченою радою Інституту психології ПДПУ
імені К. Д. Ушинського.*

Протокол №__ від „__ ” _____ 200_ р.

ББК 88.361+88.411+3ОН

© Південноукраїнський державний педагогічний університет
Імені К. Д. Ушинського, 2007р.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО СПЕЦІАЛЬНОГО КУРСУ “ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

ОПИС ПРЕДМЕТА КУРСУ

Курс:	Напрям, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів ECTS: 10 Модулів: 10 Змістовних модулів: 10 Загальна кількість годин: год. Тижневих годин: 1 семестр – 4 год. 2 семестр – 4 год.	Напрям підготовки: „Філософія” Спеціальність: „Соціальна педагогіка”	За вибором 1, 2 семестри: <u>Лекції:</u> 1 семестр - 18 год. 2 семестр – 18 год. <u>Практичні:</u> 1 семестр - 18 год. 2 семестр – 18 год. <u>Самостійна робота:</u> 1 семестр - 18 год. 2 семестр – 18 год. <u>Вид контролю:</u> іспит

Предметом спецкурсу є загальна психологія, що розглядає закономірності формування та розвитку психіки людини.

Мета викладання дисципліни - сформулювати у студентів уявлення про закономірності формування та розвитку психіки людини у процесі її взаємодії з навколишнім середовищем та на базі того анатомо-фізіологічного субстрату, який виступає носієм психіки та свідомості,

- доказати наявність матеріалістичної основи та детермінованості усіх явищ психічного життя людини - від найпростіших явищ до найвищих, вторинність психічних явищ по відношенню до матеріальної дійсності, принципова вивченість усіх якостей, процесів та явищ психіки.

У професійній підготовці майбутніх психологів основними є такі **цільові компоненти**, як:

- узагальнення уявлень про психологію особистості та психологічну характеристику діяльності людини,
- засвоєння знань, умінь і навичок щодо теоретико-методологічних основ психології,
- здійснення самокерування – розширення особистісного професійного досвіду, самостійне поповнення і оновлення знань, опанування засобами саморегуляції поведінки, набуття практичних навичок та вмінь тощо.

Очікувані результати:

- засвоєння теоретико-методологічних основ з загальної психології,
- засвоїти основні завдання психології в світі тих соціальних перебудов, які визначають головний напрямок соціального прогресу в Україні,
- оволодіти головними поняттями психологічної науки, її принципами і категоріями,
- формування готовності, умінь та навичок застосування спеціальних психологічних знань при вирішенні завдань подальшої професійної діяльності,
- вміти визначити якісні особливості сучасної психології і основні напрямлення розвитку психологічної науки.
- набуття практичних навичок та вмінь студентів щодо використання психологічних методів дослідження психологічних явищ.

Пояснювальна записка

У репрезентуємій програмі вирішується ряд запитань щодо уявлення про якісні відміни явищ психіки людини від тих, що мають місце у матеріальному світі, досліджується динаміка зростання психологічних знань щодо наукової картини світу на протязі розвитку людської цивілізації, аналізується презентованість психічних функцій в конкретних ділянках та зонах кори головного мозку людини, характеризується свідомість як вищий прояв та ступень розвитку психіки людини.

Розглядаються наявні закономірності формування та розвитку психіки людини у процесі її взаємодії з навколишнім середовищем та на базі того анатомо-фізіологічного субстрату, який виступає носієм психіки та свідомості.

Характеризується матеріалістична основа та детермінованість усіх явищ психічного життя людини - від найпростіших до найвищих, вторинність психічних явищ по відношенню до матеріальної дійсності, принципова вивчаємось усіх якостей, процесів та явищ психіки.

Дається уявлення про якісні особливості сучасної психології і про основні напрямки розвитку психологічної картини світу. Пояснюються особливості структури і будови сучасної психології. Розкриваються зв'язки психологічної науки з природничими та точними науками.

Формуються основні завдання психології у світі тих соціальних перебудов, які визначають основний напрямок соціального прогресу в Україні. Розкриваються основні поняття психологічної науки, її принципи і категорії на основі системного підходу.

Обґрунтовується гносеологічна самостійність психології як окремої науки з особливим категоріальним, понятійним і методологічним апаратом, доводиться онтологічна достатність теоретичної бази сучасної психології.

Розкриваються основні умови, що сприяли виникненню психічної форми відображення. Дається уявлення про логіку розвитку психічної форми

відображення в тваринному світі. Характеризується основні фактори, які визначають зміст і спрямованість процесів антропогенезу.

Просліджуються закономірності розвитку і ускладнення психічних функцій живих організмів у зв'язку з їх загальним розвитком, послідовність і взаємозв'язок різних форм психічного відображення в тваринному світі.

Досліджуються закономірності виникнення психіки в ході еволюції живої матерії.

Показана вирішальна роль практичної діяльності в становленні особистості людини і всього людського суспільства. Розкриваються основні характеристики діяльності як процесу, що відбувається між людиною і її середовищем.

Аналізуються основні відмінності між основними видами діяльності.

Простежується взаємозв'язок свідомості і діяльності людини. Діяльність розглядається як спосіб формування психіки людини і як спосіб її реалізації. Взаємозв'язок і внутрішня єдність процесів інтеріоризації і екстеріоризації дається у зв'язку з людською діяльністю.

Розкриваються умови, які визначають реалізацію спілкування в житті людини і її роль в становленні і розвитку свідомості особистості. Доводиться глибинний характер процесів спілкування і їх вплив на становлення та розвиток інших явищ психіки.

Обґрунтовується особливий характер процесів спілкування, їх якісні відмінності від інших проявів людської активності, які підпадають під категорію "діяльності". Спілкування досліджується як основа формування і існування різних видів людських взаємовідносин.

Доводиться, що спілкування - це основний психологічний механізм, результатом якого є передача соціального досвіду новим поколінням. Повноцінне спілкування - основна передумова повноцінного розвитку особистості.

Дається уявлення про особливості міжособистісних відношень в різних групах. Показується, що формування структури групи будь-якого рівня складності тісно зв'язано з процесами спілкування між членами даної групи. Розкриваються основні фактори і умови, які визначають процеси формування груп і колективів.

Розкриваються необхідні умови формування дитячих колективів. та існуючі структури неформальних відносин у дитячих колективах.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Напря́м підготовки:
„Психологія”

Спеціальність:
“Соціальна педагогіка”

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЯ

№ п/п	ТЕМА						розподіл балів
		лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	Індивідуаль на робота	
I семестр							
Змістовний модуль 1							
1.	Загальна характеристика психологічної науки.	2	2	2	6		100
2.	Методи психологічної науки.	2	2	2	5		
Змістовний модуль 2							
3.	Мозок і психіка.	2	2	2	6		100
4.	Розвиток психіки в філогенезі.	2	2	2	5		
Змістовний модуль 3							
5.	Особистість.	2	2	2	7		100
Змістовний модуль 4							
6.	Темперамент.	2	2	2	6		100
7.	Характер.	2	2	2	5		
Змістовний модуль 5							
8.	Діяльність.	2	2	2	6		100
9.	Спілкування і мова.	2	2	2	6		
	Всього за семестр	18	18	18			
II семестр							

Змістовний модуль 6							
10.	Особливості і функції психічних процесів. Сенсорно-перцептивні процеси. Поняття про відчуття. Фізіологічні основи і класифікація відчуття.	2		2	6		100
11.	Закони відчуття. Аналізатори і рецептори.	2	2	2	6		
12.	Поняття про сприймання як пізнавальний процес і його значення в діяльності людини.	2		2	6		
13.	Види сприймання та принципи їх класифікації.	2	2	2	7		
Змістовний модуль 7							
14	Проблема уваги в психології. Види уваги.	2		2	5		100
15	Види уваги. Теоретичні напрямки в дослідженні уваги.	2	2	2	5		
16	Поняття про пам'ять. Основні мнемічні процеси.	2		2	5		
17	Характеристика теорій пам'яті.	2		2	5		
18	Види пам'яті і індивідуальні особливості мнемічних процесів.	2	2	2	5		
Змістовний модуль 8							
19	Поняття про мислення. Розумові дії та мисленні операції.	2		2	6		100
20	Співвідношення понять «мислення» і «інтелект». Види мислення.	2		2	6		
21	Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Процес рішення задач. Індивідуальні особливості мислення.	2	2	2	6		
22	Поняття про уяву. Зв'язок уяви з предметною діяльністю. Процес створення образів уяви. Види уяви.	2	2	2	6		
Змістовний модуль 9.							
23	Поняття про емоції і почуття. Фізіологічні механізми емоцій і почуттів.	2	2	2	5		100
24	Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття.	2		2	5		
Змістовний модуль 10.							
25	Поняття про волю. Основні якості волі.	2	2	2	5		100

26	Поняття про здібності і їх значення в розвитку особистості.	2		2	5		
27	Види здібностей: загальні, спеціальні – їх характеристика	2	2	2	5		
	Всього за II семестр	18	18	18			

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ ЗА МОДУЛЕМ

МОДУЛЬ	Поточне Тестування	Тестування за етапами роботи	Додаткові бали	Підсум- кова атестація за етапами	Загальна сума
Змістовний модуль 1	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 2	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 3	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 4	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 5	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 6	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 7	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 8	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 9	10	28	10	52	100
Змістовний модуль 10	10	28	10	52	100

ЗМІСТ КУРСУ. Змістовий модуль I

Тема 1.

Предмет психології

Загальна характеристика психології як науки. Психологія як особлива наука, яка вивчає явища, що виникають в "ідеальній дійсності"-психіці людини. Історія становлення психології. Примітивні погляди на психіку у людини первісного суспільства. Виникнення перших гіпотез щодо психіки в античному суспільстві. Розвиток представлень та уявлень про внутрішній світ людини в Індії, Китаї, Єгипті, Римі та Греції. Наука про людську душу у середньовічному суспільстві. Якісні зміни у вивченні психіки в 17-19 ст. Виникнення експериментальної психології.

Психічне відображення та його властивості. Принципова різниця психічних явищ та таких явищ, що мають місце у матеріальному світі. Формування психіки людини у процесі соціалізації. Властивості та функції психічного відображення. Свідомість - вища форма психіки. Психіка і свідомість.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Наявні закономірності формування та розвитку психіки людини у процесі її взаємодії з навколишнім середовищем та на базі того анатомо-фізіологічного субстрату, який виступає носієм психіки та свідомості.

Матеріалістична основа та детермінованість усіх явищ психічного життя людини - від найпростіших явищ до найвищих, вторинність психічних явищ по відношенню до матеріальної дійсності, принципова вивченість усіх якостей, процесів та явищ психіки.

Студент повинен вміти:

Сформулювати положення щодо якісної відмани явищ психіки людини від тих, що мають місце у матеріальному світі, прослідити динаміку зростання психологічних знань щодо наукової картини світу протягом розвитку людської цивілізації, визначити презентованість психічних функцій в конкретних ділянках та зонах кори головного мозку людини, охарактеризувати "свідомість" як вищий прояв та ступінь розвитку психіки людини.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. Петровского А. В. – М. : Academia. – 1995. – С. 5-69.
2. Немов Р. С. Общие основы психологии / Р. С. Немов. – М. : Владос. – 1995. – С. 3-92; С. 112-123.
3. Основи психології / за ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Київ : Либідь, 1995. – С. 29-45.

4. Загальна психологія / за ред. Скрипченко О. [та ін.]. – Київ : Правда Ярославичів. – 1997. – С. 5-15.
5. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – Київ : [б.в.], 1997. – С. 13-21.

Додаткова:

1. Годфруа Жо. Что такое психология / Годфруа Жо. – Т. 2. – М. : Мир. – 1992. – 376 с.
2. Коломинский Я. Л. Человек: психология: кн. для учащихся ст. классов / Я. Л. Коломинский. – 2-е изд., доп. – М. : Просвещение, 1986.—223 с: ил.
3. Петровский А. В. Психология о каждом из нас и каждому из нас о психологии / А. В. Петровский. – Изд-во РГГУ. – 1996. – 342 с.
4. Петровский А. В. История и теория психологии / А. В. Петровский, М. Г. Ярошевский. – Ростов-на-Дону: Феникс. – 1996. – Т. 1. – 415 с.

Тема 2.

Будова, завдання і методи сучасної психології

Побудова, завдання та методи сучасної психології.

Місце психології в системі наук. Нелінійна класифікація наукової картини світу за ак. Кедровим. Сучасна психологія, її завдання і місце в системі наук. Методологія сучасної психології. психологія та природознавство. психологія і науково-технічний прогрес.

Змістовний аналіз основних напрямків сучасної зарубіжної психології. Принципи сучасної психології. Поняття категоріального апарату психологічної науки. Основні закони і принципи психології.

Взаємозв'язок і взаємовідносини основних понять, принципів і категорій психологічних наук. Різні підходи в визначенні теоретичної бази психології.

Структура сучасної психології. Будова психологічної науки. Принципи класифікацій галузей психології і структура сучасної психологічної науки. Виникнення нових галузей психології. Поняття про загальну психологію. Міжпредметні зв'язки психологічної науки.

Основні методи психології. Класифікація основних груп методів за Б. Г. Ананьєвим. Роль об'єктивних методів в психології. Лабораторний експеримент і його можливості. Спостереження і природний експеримент: анкети, інтерв'ю та інша методи збору і аналізу матеріалу. Психологічна тести та їх оцінка. Вимоги до наукового обґрунтування розробки та застосування тестів. Поняття про конкретно методики психологічних досліджень.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Основні завдання психології в світі тих соціальних перебудов, які визначають головне направлення соціального прогресу в Україні. Основні поняття психологічної науки, її принципи і категорії.

Гносеологічну узагальненість самотійного існування психології як окремої науки з особистим категоріальним, понятійним і методологічним апаратом, онтологічну достатність теоретичної бази сучасної психології.

Студент повинен вміти:

Визначити якісні особливості сучасної психології і основні напрямлення розвитку психологічної карти світу. Вияснити особливості структури і будови сучасної психології. Розкрити зв'язок психологічної науки з прогресом в області соціальних наук.

Література

Основна:

1. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию / Ю. Б. Гиппенрейтер. – М.: ЧеРо. – 1996. – С. 51-66.
2. Немов Р. С. Общие основы психологии / Р. С. Немов. – М. : Владос. – 1995. – С. 79-92.
3. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Київ: Либідь. – 1995. – С. 94-110.
4. Скрипченко О. Загальна психологія / О. Скрипченко та ін. – Київ : Правда Ярославичів. – 1997. – С.25-56.
5. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : [б. в.], 1997. – С. 6-7

Додаткова:

1. Зиверт Х. Тестирование личности. – М.: Интерэксперт. – 1997. – 198 с.
2. Психология / Под ред. И. В. Дубровиной. – М., Гардарики. – 1998. – 176 с.
3. Петровский А. В., Ярошевский М. Г. История и теория психологии / А. В. Петровский, М. Г. Ярошевский. – Ростов-на-Дону: Феникс. – 1996. – Т. 2. – 410 с.
4. Практическая психодиагностика. – Самара: Бахрах. – 1998. – 669 с.
5. Шевандрин Н. И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности / Н. И. Шевардин. – М.: Владос. – 1998. – 508 с.

Змістовний модуль II

Тема 3.

Розвиток психіки в процесі еволюції тварин та становленні свідомості людини.

Основні етапи розвитку психіки в тваринному світі. Розвиток форм відображення дійсності. Виникнення психіки як результат еволюції матерії. Аналітико-синтетичний характер психічної діяльності. Розвиток психіки у філогенезі. Тропізми, інстинкти, навички, інтелектуальна поведінка на різних етапах розвитку тваринного світу. Психічна функції і розвиток органів. Психічна функції і середовище.

Спілкування і "мова" тварин. Основні відмінності людської мови і мови тварин. Випадки "мовної" поведінки тварин.

Принципові відміни людської психіки і психіки тварин. Використання досвіду, накопиченого суспільством, в діяльності окремого індивіда - головна відміна тварин і людини. Свідомість як вища форма психіки яка є у людини і відсутня у тварин. Якісні відмінності і особливості протікання психічних процесів у тварин і людей.

Виникнення вищої форми психічного відображення – людської свідомості. Умови переходу до свідомості в процесі онтогенезу. Вплив праці на еволюції людських органів. Суспільна природа свідомості. Психологічні передумови її виникнення: потреба в нових враженнях і потреба в емоційному контакті з дорослими. Розвиток кори великих півкуль як апарату, що забезпечує роботу свідомості. Свідомість і мова.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Закономірний вплив, розвиток і ускладнення психічних функцій організмів в зв'язку з появою і розвитком різних органів і частин їх організму. Послідовність і взаємозв'язок різних форм психічного відображення в тваринному світі.

Закономірність виникнення психіки в ході еволюції живої матерії. °° причину, зумовленість зовнішніми умовами життя живих організмів. Матеріалістичну доведеність теорій про особливості переходу від неживої матерії до живої в процесі її ускладнення.

Студент повинен вміти:

Розкривати основні умови виникнення психічної форми відображення. Характеризувати основні фактори, які визначають зміст і спрямованість процесів антропогенезу.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. Петровского А. В. – М. : Academia. – 1995. . - С. 5-69.
2. Немов Р. С. Общие основы психологии / Р. С. Немов. – М. : Владос. – 1995. – С. 3-92; С. 112-123.
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб: Питер Ком. – 1999. – С.125-133
4. Скрипченко О. Загальна психологія / О. Скрипченко та ін. – Київ: Либідь. – 1997. – С. 87-109.
5. Слободчиков В. И. Психология человека / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М. : Школа-Пресс. – 1995 – С. 10-80.

Додаткова:

1. Бэррон Р. Агрессия / Р. Берон, Р. Ричардсон. – СПб. : Питер. – 1997. 336 с.

2. Кликс Ф. Пробуждающееся мышление. у истоков человеческого интеллекта / Ф. Кликс. – М.: Прогресс. – 1983. – 300 с.
3. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайс. – СПб.: Питер. – 1999. – 560 с.
4. Пьер Тейяр де Шарден Феномен человека. Преджизнь, жизнь, мысль, сверхжизнь / Пьер Тейяр де Шарден. – М. : Наука. – 1987. – 240 с.

ТЕМА 3

Мозок і психіка. Рефлекторна природа психічного як властивості нервової системи, мозку. Представленість психічних функцій в корі головного мозку людини. Основні фізіологічні закономірності психічних процесів(гальмування, концентрація тощо).

Свідомість - вища форма психіки. Психіка і свідомість. Структура свідомості та її основні психологічні характеристики. Свідоме та несвідоме. Аналіз інтроспективної трактовки свідомості та іраціональної трактовки несвідомого.

Несвідоме в психіці людини. Несвідоме як важлива сфера психічного життя людини. Основні рівні психіки, які не входять до сфери свідомості: позасвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Форми їх проявлення: психічні відхилення, патології звичайного життя. Способи вивчення несвідомого: аналіз сновидінь, проективних малюнків, асоціативного мовлення та ін.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Наявні закономірності формування та розвитку психіки людини у процесі її взаємодії з навколишнім середовищем та на базі того анатомо-фізіологічного субстрату, який виступає носієм психіки та свідомості.

Матеріалістична основа та детермінованість усіх явищ психічного життя людини - від найпростіших явищ до найвищих, вторинність психічних явищ по відношенню до матеріальної дійсності, принципова вивченість усіх якостей, процесів та явищ психіки.

Студент повинен вміти:

Сформулювати положення щодо якісної відміни явищ психіки людини від тих, що мають місце у матеріальному світі, прослідити динаміку зростання психологічних знань щодо наукової картини світу протягом розвитку людської цивілізації, визначити презентованість психічних функцій в конкретних ділянках та зонах кори головного мозку людини, охарактеризувати "свідомість" як вищий прояв та ступінь розвитку психіки людини.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. Петровского А. В. – М. : Academia. – 1995. – С. 5-69.
2. Немов Р. С. Общие основы психологии. – М. : Владос. – 1995. – С. 3-92; С. 112-123.
3. Основы психологии / за ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – Київ : Либідь. – 1995. – С.29-45.

4. Скрипченко О. та ін. Загальна психологія / О. Скрипченко. – Київ: Правда Ярославичів. – 1997. – С.5-15.
5. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : [б.в.], 1997. – С. 13-21.

Додаткова:

1. Годфруа Жо. Что такое психология / Жо Годфруа. Т. 2. – М. : Мир. – 1992. – 376 с.
2. Коломинский Я. Л. Человек: психология / Я. Л. Коломинский. – Минск : Універсітэцкае. – 1998. – С. 287.
3. Петровский А. В. Психология о каждом из нас и каждому из нас о психологии / А. В. Петровский. – Изд-во РГГУ. – 1996. – 342 с.
4. Петровский А. В. История и теория психологи / А. В. Петровский, М. Г. Ярошевский. – Ростов-на-Дону: Феникс. – 1996. – Т. 1. – 415 с.

Змістовний модуль 3

Тема 5.

Особистість

Поняття про особистість в психології. Загальний зміст поняття "особистість". Індивід і особистість. Особистість як суб'єкт суспільних відношень, основаних діяльністю. Особистий підхід педагога до вивчення школяра. Особистість і індивідуальність.

Структура особистості. Індивідуальність, її структура і особливості. Погляди на структуру особистості К. К. Платонова, А. В. Петровського, С. Л. Рубінштейна. Біологічне і соціальне в структурі особистості. Особистість як соціальна якість людини, її системна будова.

Аналіз основних теорій особистості світової психології. Погляди З. Фрейда на природу особистості. Теорії особистості К. Хорні, Г. Саллівана, К. Юнга, Е. Фрома. Гуманістична психологія К. Роджерса. Дослідження особистості у сучасній світовій психології.

Направленість особистості. Мотиви і мотивація поведінки. Види мотивів. Інтереси. Переконавання і погляди особистості. Установки особистості і особливості їх формування.

Самосвідомість особистості. Відкриття "Я" в процесі розвитку дитини. Образ "Я" як установка особистості. Самооцінка і її роль в становленні самосвідомості особистості. Рівень домагань. Психологічний захист особистості і основні механізми психологічного захисту.

Рушійні сили розвитку особистості. Активність особистості і її життєва позиція. Формування особистості. Поняття про формування особистості в психології і педагогіці. Рушійні сили розвитку особистості і їх характерні особливості. Методи вивчення особистості учня.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Неспівпадання тих потреб, які пред'явлені суспільством до стандартної особистості, поведінка і переконання якої суспільством одобрюється і реальним положенням справ, при яких значна кількість членів суспільства відрізняється або деформованою, або аномальною, або асоціальною особистістю.

Особистість є результатом взаємодії людини і суспільства в ході якого формується ансамбль суспільних відношень, який характеризує соціальну "наповненість" психіки індивіда.

Студент повинен вміти:

Сформувати уявлення про особистість як про системну якість виробленої індивідом в предметній діяльності і спілкуванні, характеризуюче його зі сторони включеності в суспільні відношення. Показати, що особистість характеризується активністю, намаганням суб'єкту розширити сферу своєї діяльності, діяти за границями потреб ситуації і рольових очікувань.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. А. В. Петровского. – М. : Academia. – 1995. – С. 385-431.
2. Кузин В. С. Психология / В. С. Кузин. – М: Агар. – 1997. – С. 34-55.
3. Немов Р. С. Общие основы психологии / Р. С. Немов. – М.: Владос. – 1995 – С. 283-314.
4. Скрипченко О. та ін. Загальна психологія / О. Скрипченко. – Київ: Либідь. – 1997. – С. 324-348.
5. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : [б. в.], 1997. – С. 86 -113.

Додаткова:

1. Тимченко А. В. Шапарь В. Б. В лабиринтах психологии личности / А. В. Тимченко, В. Б. Шапарь. – Харьков: Прапор. –1997. – 414 с.
2. Психология личности. Хрестоматия по психологии личности. Т. 1. – Самара: Бахрах. – 1999. – 448 с.
3. Психология личности. Хрестоматия по психологии личности. Т. 2. – Самара: Бахрах. – 1999. – 542 с.
4. Хьелл Л. Теории личности /Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер Пресс. – 1997. – 606 с.

Змістовний модуль 4.

Тема 6.

Темперамент

Поняття про темперамент. Стійкість і постійність темпераменту в процесі розвитку особистості. Історичний зміст термінології вчення про темперамент. Коло психологічних властивостей, які характеризують темперамент. Типи темпераментів і їх психологічна характеристика.

Типи темпераменту. Психологічна характеристика найбільш поширених типів темпераменту - холерика, сангвініка, меланхоліка та флегматика.

Типи ВНД і темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Зв'язок типів ВНД і типів темпераменту людини. Індивідуальні риси темпераменту.

Проблеми зміни темпераменту. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності. Властивості темпераменту і особливості виховання учнів.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Про те, що компенсація окремих властивостей різних типів темпераментів, ускладнюючих виконання професійних діяльностей (маска) темпераменту і цілеспрямовані зміни його окремих ознак можливі як наслідок виховної роботи.

Студент повинен вміти:

Довести, що темперамент ї природною основою, на якій і відбувається формування неповторної людської індивідуальності.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. А. В. Петровского – М. : Academia. – 1995. - С. 432-450.
2. Кузин В.С. Психология. – М: Агар. – 1997. – С. 280-285.
3. Немов Р.С. Общие основы психологи. – М.: Владос. – 1995. – С. 332-340.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологи / С. Л. Рубинштейн. – СПб: Питер Ком. – 1999. – С. 613-619.
5. Скрипченко О. та ін. Загальна психологія / О. Скрипченко. – Київ: Либідь. - 1997 – С. 389-401.

Додаткова:

1. Вяткин Б. А. Роль темперамента в спортивной деятельности / Б/ А. Вяткин. – М.: Физкультура и спорт. – 1978. – 134 с.
2. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии / Я. Стреляу. – М.: Прогресс. – 1982. – 230 с.

Тема : 7.

Характер

Поняття про характер. Характер і індивідуальність людини. Знання характеру - основа індивідуального підходу до учнів.

Структура характеру. Риси характеру і відношення особистості. Характер як програма типової поведінки людини в типових умовах.

Акцентуація характеру. Поняття про акцентуації. Акцентуація характеру і його норма. Акцентуація характеру і патологія. Використання акцентуації характеру в оптимізації виховної роботи з учнями.

Природа і прояв характеру. Характер і темперамент. Природні і соціальні передумови характеру. Вчення про характер в історії психології.

Вчинки і формування характеру. Характер і обставини. Подвійний детермінаційний зв'язок системи "Вчинок-характер".

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Зміст існуючих біогенетичних теорій, що розглядають характер, як вродженні якості психіки. Показати його детермінованість тими соціальними відношеннями, в яких росте і розвивається особистість.

Студент повинен вміти:

Формулювати поняття про характер як сукупність стійких індивідуальних особливостей особистості, які складаються і проявляються в діяльності і спілкуванні обумовлюючи типові для неї способи поведінки.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. Петровского А. В. – М. : Academia. – 1995. – С. 451-467.
2. Кузин В. С. Психология / В. С. Кузин. – М: Агар. – 1997. – С. 286-289.
3. Немов Р. С. Общие основы психологии / Р. С. Немов.. – М.: Владос. – 1995. – С. 341-357.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб: Питер Ком. – 1999. – С. 620-633.
5. Скрипченко О. Загальна психологія / О. Скрипченко. – Київ: Либідь. – 1997. – С. 402-418.

Додаткова:

1. Леонгард К. Акцентуированные личности / К. Леонгард. – Київ: Вища школа. – 374 с.
2. Лоуэн А. Язык тела / А. Лоуэн. – Ростов-на-Дону: Феникс. – 1998. – 384 с.
3. Райгородский Д. Я. Психология и психоанализ характера. Хрестоматия по психологии и типологии характеров / Д. Я. Райгородский. – Самара : Бахрах-М, 2009. – 640 с.

Змістовний модуль 5

Тема 8.

Діяльність.

Психологічна характеристика діяльності. Поняття про діяльність. Предметний характер людської діяльності. Діяльність та активність суб'єкту. Суспільна природа і спільний характер діяльності людей. Єдність свідомості та діяльності. Діяльність та установка.

Потреби - джерело активності людини. Потреба людини як джерело її психічної активності. Потреба людини і мотивація її діяльності. Види потреб.

Потреби та звички. Їх схожість і відмінність, Фізіологічний механізм формування потреб і звичок. Звички і їх роль в поведінці людини.

Керування діяльністю і контроль за нею. Дія, як процес, що направлений на досягнення поставленої мети. Дія і рух. Реалізація дії і її корекція.

Оволодіння діяльністю. Вміння і навички. Структура діяльності. Формування навичок і основні закономірності вправ. Структура і взаємодія навичок. Формування вмінь. Головні види діяльності та їх розвиток у людини. Ігрова діяльність та її психологічні особливості. Роль гри у розвитку людини. Навчальна діяльність і її психологічні особливості. Психологічні компоненти трудової діяльності. Педагогічна діяльність.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Взаємозв'язок свідомості і діяльності людини. Свідомість, яка виступає в якості внутрішнього плану діяльності. Орієнтовну основу дії як ідеальний "стрижень", що визначає цілеспрямовану функціональну активність особистості людини.

Діяльність як спосіб формування психіки людини і як спосіб її реалізації. Взаємозв'язок і внутрішня єдність процесів інтеріоризації і екстеріоризації, пов'язаних з людською діяльністю.

Студент повинен вміти:

Показати вирішальну роль практичної діяльності в становленні особистості людини і всього людського суспільства. Розкривати основні характеристики діяльності як процесу, що завершує між людиною і її навколишнім середовищем, узагальненого мовою і спрямованого перетворення вічного і ідеального середовища поселення людини. Демонструвати основні відмінності між головними видами діяльності, показувати їх взаємозв'язок.

Література

1. Введение в психологию /под ред. Петровского А. В. – М. : Academia. – 1995. – С. 259-279.
2. Кузин В. С. Психология / В. С. Кузин. – М. : Агар. – 1997. – С. 56-79.
3. Общая психология : курс лекцій / сост. Рогов Е. И. – М.: Владос. – 1995 – С. 102-128.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологи / С. Л. Рубинштейн. – СПб : Питер Ком. – 1999. – С. 465-510.
5. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – Київ : [б.в.], 1997. – С. 301-319.

Додаткова:

1. Леонтьев А. Н. Деятельность. сознание. личность / А. Н. Леонтьев. – М.: Политиздат. – 1982. – 240с.
2. Масляев О. И. Психология человека / О. И. Масляев. – Днепропетровск: Сталкер. – 1998. – 416 с.

3. По ту сторону стереотипов поведення / под ред. А.В.Тимченко и В. Б. Шапиро. – Харьков : Прапор. – 1997. – 654 с.

Тема : 9.

Спілкування та мова.

Загальна характеристика спілкування. Спілкування як багатоплановий комунікативний процес. Педагогічне спілкування і його соціально-психологічні механізми. Спілкування і діяльність.

Спілкування як обмін інформацією. Спілкування і мова. Вербальна комунікація - мовлення як процес спілкування за допомогою мови. Механізми мовлення і його розлад. Невербальна комунікація. Розвиток мовлення у дітей. Розмова учителя і формування вмінь мовленнєвого спілкування у школярів.

Спілкування як міжособиста взаємодія. Соціальний контроль і соціальні норми. Роль і рольові очікування в процесах спілкування. Такт і нетактовність в педагогічному спілкуванні. Міжособистий конфлікт, його причини, шляхи перетворення і корекції. Вплив в умовах міжособистої взаємодії і умов подолання педагогом змістовного бар'єру в спілкуванні. Дружба та дружнє спілкування як фактор професіонально-трудоного самовизначення старших школярів.

Спілкування як розуміння людьми один одного. Психологічні механізми сприймання людини людиною. Причинна інтерпретація поведінки іншої людини. Стереотипізація і шляхи подолання упередженості та суб'єктивізму вихователя в педагогічному спілкуванні. "Ефект ореола ". Зворотний зв'язок в спілкуванні.

Знання та вміння

Студент повинен знати:

Головний зміст спілкування. Механізми спілкування. Процес розвитку мовлення у дітей. Психологічні механізми сприймання людини людиною.

Студент повинен вміти:

Показати значення спілкування в процесі соціалізації особистості. Розкривати умови, які визначають реалізацію спілкування в житті людини і її роль в становленні і розвитку свідомості особистості. Демонструвати глибинний характер процесів спілкування та їх впливає на розвиток і своєрідність проявлення інших проявів психіки.

Особливий характер процесів спілкування, їх якісні відмінності від інших проявів людської активності, які підпадають під категорію " діяльності ". Спілкування як основа формування і існування різних видів людських взаємин.

Спілкування її основним психологічним механізмом, за посередництвом якого відбувається передача соціального досвіду наступним поколінням. Повноцінна реалізація спілкування-основна передумова повноцінного розвитку особистості.

Література

Основна:

1. Введение в психологию / под ред. А.В. Петровского. – М.: Academia. – 1995. – С. 280-309.
2. Немов Р. С. Общие основы психологии. – М. :Владос. – 1995. – С. 431-443.
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб: Питер Ком. – 1999. – С. 381-398.
4. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – Київ : [б. в.], 1997. – С. 364-388.
5. Загальна психологія: курс лекцій / О. Скрипченко [та ін.]; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : [б. в.], 1997. – С. 247-252.

Додаткова:

1. Бандурка А. М. Конфликтология / А. М. Бандурка, В. А. Друзь. – Харьков: Фортуна-Пресс. – 1997. – 350 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы. – Симферополь: Реноме. – 1999. – 400 с.
3. Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения. – М.: Просвещение, 1987. – 205 с.
4. Леви В. Нестандартный ребёнок / В. Леви. – М. : Знание. – 1983. – 228 с.
5. Реан А. А. Социальная педагогическая психология / А. А. Реан, Я. Л. Коломинский. – СПб: Питер Ком. – 1999. – 410 с.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (I частина)

Змістовний модуль 1

Семінар 1. Предмет, завдання загальної психології та її зв'язок з іншими науками.

Семінар 2. Основні принципи та методи психологічної науки.

Практичне заняття 1. Усвідомлення міжособистісних відносин.

Практичне заняття 2. Мотив вибору в системі міжособистісних відношень.

Практичне заняття 3. Оцінка навколишніх.

Практичне заняття 4. Очікувана оцінка.

Змістовний модуль 2

Семінар 3. Мозг і психіка

Семінар 4. Розвиток психіки в філогенезі.

Практичне заняття 1. Самосвідомість особистості.

Практичне заняття 2. Самооцінка особистості.

Практичне заняття 3. Формування рухомої навички.

Практичне заняття 4. Інтерференція навичок.

Змістовний модуль 3

Семінар 5. Особистість

Практичне заняття 3. Типи темпераменту.

Практичне заняття 4. Властивості темпераменту.

Практичне заняття 5. Визначення акцентуацій характеру.

Практичне заняття 6. Виявлення особливостей характеру людини.

Змістовний модуль 3

Семінар 6. Темперамент

Семінар 7. Характер

Практичне заняття 1. Мотиви поведінки.

Практичне заняття 2. Рівень домагань особистості.

Змістовний модуль 5

Семінар 8. Діяльність

Семінар 9. Спілкування та мова

Практичне заняття 1. Розвиток довільності дій.

Практичне заняття 2. Довільна дія.

Практичне заняття 3. Мовленнєва діяльність.

Практичне заняття 4. Літературно-творча діяльність.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Самостійне опрацювання першоджерел і підготовка їх конспектів та робота з основною та додатковою літературою за темами курсу. Самостійна робота за тематикою семінарських занять.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції із застосуванням наочного матеріалу, діалогові технології, напрацювання навиків із емпіричного дослідження за відповідними тематичними завданнями, підготовка рефератів, конспектування першоджерел.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорні конспекти лекцій, спеціальна додаткова література, яка представлена у бібліотеці університету, друковані періодичні видання, електронні видання, ілюстративний матеріал.

РЕСУРСИ:

мережі “Інтернет” (корисні сайти: WWW.)

електронної бібліотеки,

бібліотеки університету,

журналів: “Вопросы психологии”, “Психологический журнал”, “Наука і освіта”, “Психология и социальная работа» та інші періодичні видання.

ЛІТЕРАТУРА

(для індивідуальної роботи над першоджерелами- 1 семестр)

1. Ярошевский М. Р. Категориальный аппарат психологии // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 25-39.
- 2/ Ломов Б. Ф. Психология в системе научного знания // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 39-50.
3. Фресс П. О психологии будущего : хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 50-56.
4. Бассин Ф. В. В вестибюле осознания // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 56-62.
5. Леонтьев А. Н. Общая характеристика психики животных // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 62-68.
6. Шовен Р. Общества насекомых // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 68-76.
7. Лурия А. Р. Мозг и психика // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 83-93.
8. Ломов Б. Ф. Проблема общения в психологии // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 108-117.

9. Жинкин Н.И. Взаимоотношение двух звеньев механизма речи – составление слова из звуков и сообщения из слов // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 124-134.
10. Леонтьев А.Н. Индивид и личность // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С.140-146.
11. Рубинштейн С. Л. Направленность личности // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 152-155.
12. Гальперин П. Я. К проблеме внимания // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 169-175.
13. Леонов А.А. Лебедев В.И. Влияние изоляции на психическое состояние человека // Хрестоматия по психологии / под ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 175-180.
14. Скороходова О. И. Как я представляю окружающий мир // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 180-184.
15. Китаев-Смык Л. А. Психология и концепция стресса // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С.250-260.
16. Иванников В. А. К сущности волевого поведения // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 260-269.
17. Теплов Б. М. Способности и одаренность // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 281-286.
18. Мерлин В. С. Отличительные признаки темперамента // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 286-293.
19. Мясищев В. Н. Структура личности и отношения человека к действительности // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 35-39.
20. Ананьев Б. Г. Некоторые черты психологической структуры личности // Хрестоматия по психологии / под. ред. Петровского А. В. – М. : Просвещение, 1987. – С. 39-42.
21. Леонтьев А. Н. Мотивы, эмоции и личность // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 71-80.
22. Узнадзе Д. Н. Мотивация – период, предшествующий волевому акту // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 80-86.
23. Левин К. Типы конфликтов // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 93-97.
24. Хорни К. Культура и невроз // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 97-106.
25. Маслоу А. Самоактуализация // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 108-118.

26. Франкл В. Поиск смысла жизни и логотерапия // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 118-127.
27. Рубинштейн С. Л. Самосознание личности и ее жизненный путь // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 127-132.
28. Мейли Р. Различные аспекты Я // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 132-142.
29. Леонтьев А. Н. «Формирование личности» // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 150-161.
30. Божович Л. И. Социальная ситуация и движущие силы развития ребенка // Психология личности / под. ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – С. 166-172.

Змістовний модуль 6				
1.	Особливості і функції психічних процесів. Цілісність та концептуальність психіки людини і завдання аналітико-синтетичного вивчення психічних функцій. Взаємозв'язок продукту і процесу психічної функції при визначальній ролі результату. Специфіка пізнавальних процесів: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага, уява. Сенсорно-перцептивні процеси. Поняття про відчуття. Фізіологічні основи та анатомо психологічні механізми відчуттів.	2	2	
2.	Закони відчуття. Аналізатори і рецептори. Чутливість аналізаторів. Характеристика основних концепцій щодо розкриття природи відчуттів. Рефлекторна природа відчуттів. Види відчуттів, їх класифікація і характеристика. Чутливість та її вимірювання. Поняття про пороги чутливості. Закон Вебера-Фехнера. Індивідуальні особливості відчуттів. Адаптація. Взаємодія відчуттів. Сенсibilізація. Сенситивність. Компенсаторні можливості відчуттів. Методи вивчення відчуттів.	2	2	2
3.	Поняття про сприймання як пізнавальний процес і його значення в діяльності людини. Сприймання в системі психічних процесів. Аналіз основних концепцій, розкриваючи психологічну сутність сприйняття. Фізіологічні механізми сприйняття. Особливості перцептивного образу: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість. Апперцепція. Сучасні психологічні концепції сприймання. Сприймання як сума відчуттів, творчий процес, як образ світу.	2	2	
4.	Види сприймання та принципи їх класифікації. Сприймання простору і часу. Психічний аналіз ілюзій в сприймання. Об'єм здорового сприймання. Сприймання як дія. Його моторні компоненти. Роль моторних компонентів в сприйманні навколишнього. Сприймання як складний психічний процес. Рівні перцептивних дій (відшукування, розрізнення, ідентифікація, впізнавання. Закони сприймання. Індивідуальні особливості сприймання. Розвиток та можливості цілеспрямованого формування процесу сприйняття. Методи вивчення сприймання.	2	2	2

Змістовний модуль 7.				
5.	Проблема уваги в психології. Види уваги. Поняття про увагу і її значення в діяльності людини. Характеристика концепцій, спрямованих на розширення природної уваги як психічного процесу. Фізіологічні основи уваги. Сучасні концептуальні уявлення про психологічні механізми уваги.	2	2	
6.	Види уваги: мимовільна, довільна, після довільна. Критерії її класифікації. Особливості уваги: стійкість, сконцентрованість, коливання, переключення, внутрішня. Розлади уваги. Розвиток уваги в навчальній та трудовій діяльності.. Теоретичні напрямки в дослідженні уваги.	2	2	2
7.	Поняття про пам'ять. Основні мнемічні процеси. Загальні уявлення про пам'ять, її значення в діяльності особистості. Місце пам'яті в структурі пізнавальних психічних процесів. Функції пам'яті. Особливості мнемічного образу (уявлення): фрагментарність, узагальненість, панорамність, симультанність).	2	2	
8.	Характеристика теорій пам'яті. Характеристика основних концепцій про природу пам'яті. Фізіологічні теорії пам'яті. Суспільно-історична природа пам'яті. Основні процеси пам'яті. Мимовільне і довільне запам'ятовування. Умови їх продуктивності в учбовій діяльності. Збереження і забування, їх основні закономірності. Відтворення. Види відтворення. Згадування Впізнавання. Спогади. Припам'ятування.	2	2	
9.	Види пам'яті і індивідуальні особливості мнемічних процесів. Основні підходи до класифікації видів пам'яті. Образна пам'ять, Ейдетична пам'ять. Словесно-логічна пам'ять, та її зв'язок з мисленням. Рухова пам'ять. Емоційна пам'ять. Короткочасна та тривала пам'ять. Оперативна пам'ять. Взаємозв'язок різних видів пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті. Розвиток пам'яті та можливості її формування. Методи вивчення пам'яті.	2	2	2
Змістовний модуль 8.				
10.	Поняття про мислення. Розумові дії та мисленні операції. Мислення як вища пізнавальна діяльність.	2	2	

	Суспільно-історична природа мислення. Узагальнений та опосередкований характер мислення. Специфіка мислення у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням. Взаємозв'язок мислення з іншими психічними процесами. Мислення і чуттєве відображення. Фізіологічні основи процесу мислення.			
11.	Співвідношення понять «мислення» і «інтелект», їх особливості. Види мислення, критерії класифікації: теоретичне, практичне, дискурсивне, репродуктивне, продуктивне, творче. Генезис видів мислення: наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне, їх характеристика. Мотивація мисленевої діяльності. Поняття когнітивного стилю мислення.	2	2	
12.	Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Процес рішення задач. Поняття проблемної ситуації. Фазний характер мисленевої діяльності. Механізми процесу мислення. Порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, класифікація – як мисленеві операції. Форми мислення: поняття, судження, та інші., їх характеристика. Думка як результат і структурна одиниця аналізу мислення. Індивідуальні особливості мислення. Розвиток індивідуальних стратегій мислення в учбовій діяльності. Єдність мислення і мови. Методи вивчення мислення.	2		2
13.	Поняття про уяву як психічний процес. Соціальна природа уяви. Фізіологічна природа уяви. Св'язь уяви з предметною діяльністю. Основні функції уяви як психічного процесу: інтелектуально-пізнавальна і ефективно-захисна. Механізми уяви: аглютинація, типізація, гіперболізація, схематизація та ін. Уява та мислення. Емпіричні характеристики образу уяви. Види уяви: реалістична, фантастична, пасивна, активна, відтворююча, творча, примари, мрії. Уява та особистість. Етапи творчої уяви. Індивідуальні особливості уяви. Роль фантазії в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого. Психолого-педагогічні умови розвитку уяви.	2	2	
Змістовний модуль 9.				
14.	Поняття про емоції і почуття. Фізіологічні механізми емоцій і почуттів. Поняття про емоції та	2	2	2

	їх значення в діяльності людини. Специфіка психічного відображення в емоціях. Біологічна доцільність емоцій. Аналіз основних теорій емоцій.			
15.	Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття. Класифікація емоцій. Емоції і стреси. Емоції і афекти. Емоціональна регуляція діяльності. Особливості розвитку і формування емоційної сфери особистості. Емоції та особистість. Проблема розпізнавання емоцій та методи їх дослідження.	2	2	
Змістовний модуль 10.				
16.	Поняття про волю. Основні якості волі. Воля як форма активності особистості. Соціальна детермінація вольового процесу. Аналіз основних теорій волі. Мотивація та воля. Воля та емоції, Вольова регуляція діяльності особистості. Функції волі. Психологічна структура вольового акту: попередня постановка мети, боротьба мотивів, обговорення та прийняття рішення, виконання, боротьба з реальними зовнішніми та внутрішніми перешкодами, завершення вольового акту. Вольова поведінка. Вольові якості особистості. Формування та самовиховання волі. Індивідуальні особливості волі. Методи дослідження волі.	2	2	2
17.	Поняття про здібності і їх значення в розвитку особистості. Аналіз основних теорій здібностей. Співвідношення природного і набутого в здібностях. Задатки і здібності. Проблема наслідування здібностей.	2	2	
18.	Види здібностей: загальні, спеціальні – їх характеристика. Психологічна структура здібностей, творчі здібності, талант, геніальність, умови їх реалізації. Розвиток та формування здібностей. Проблема вимірювання і визначення здібностей	2	2	2

Змістовний модуль 6

Семінар 1. Відчуття.

Семінар 2. Чутливість. Закон Вебера-Фехнера.

Семінар 3. Сприйняття.

Семінар 4. Спостереження та спостережливість.

Практичне заняття 1. Сприйняття часу.

Практичне заняття 2. Сприйняття простору.

Змістовний модуль 7

Семінар 5. Увага.

Семінар 6. Види та властивості уваги.

Семінар 7. Пам'ять.

Семінар 8. Теорії пам'яті та різні підходи до її функціонування.

Семінар 9. Індивідуальні особливості пам'яті.

Практичне заняття 3. Тип уваги.

Практичне заняття 4. Ретроактивне гальмування.

Змістовний модуль 8

Семінар 10. Мислення.

Семінар 11. Види мислення.

Семінар 12. Процес розв'язання задач.

Семінар 13. Уява.

Практичне заняття 5. Швидкість протікання мислених процесів.

Практичне заняття 6. Творча уява.

Змістовний модуль 9

Семінар 14. Емоції та почуття.

Семінар 15. Форми переживання емоцій і почуттів.

Практичне заняття 7. Емоційні стани.

Змістовний модуль 10

Семінар 16. Воля.

Семінар 17. Здібності

Семінар 18. Види здібностей.

Практичне заняття 8. Вольові якості особистості.

Практичне заняття 9. Креативність.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Питання для самостійного опрацювання		Кількість годин
1.	Особливості уваги: стійкість, сконцентрованість, коливання, переключення та інші	3
2.	Анатомо-психологічні механізми відчуттів.	3
3.	Вибір інформації у відчуття.	3
4.	Сенсибілізація.	3
5.	Апперцепція.	3
6.	Сприймання простору і часу.	3
7.	Спогади	3
8.	Методи вивчення пам'яті.	3
9.	Мислення і чуттєве відображення.	3
10.	Індивідуальні особливості мислення.	3
11.	Соціальна природа уяви.	3
12.	Емоції і афекти.	3
13.	Вольові якості особистості.	3
14.	Розвиток та формування здібностей.	3
15.	Проблема вимірювання і визначення здібностей.	3
16.	Конспектування першоджерел	53

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготовка і захист творчої роботи. Тематикою творчих робіт є питання, що представлені у змісті семінарських та практичних занять. Обсяг творчої роботи 15-20 стор.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: поточні опитування на семінарських та практичних заняттях, підсумкова творча робота і співбесіда за питаннями, які винесені на залік. До підсумкового контрольного випробування допускаються студенти, що прослухали лекційний курс, взяли активну участь у практичних заняттях і захистили творчу роботу із запропонованої теми.

1. Підсумкові атестації проводиться за етапами (модулями) роботи.
 - а) загальнотеоретичні питання,
 - б) аналіз літературних джерел,
2. Тестування за етапами роботи,
3. Поточне тестування на практичних заняттях,

4. Додаткові бали (творчій рівень)

Критерії оцінювання студентів з дисципліни

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

	Критерії оцінки	Бали
1. Підсумкова атестація за етапами (модулями) роботи. а) загальнотеоретичні питання	Знання історії розвитку питання, основних сучасних напрямків розвитку питання, психофізіологічної природи психічних явищ. Розкритий зміст психічних процесів, визначена сутність психологічних явищ та встановлені взаємозв'язки між ними. Матеріал повинен бути викладений логічно, послідовно, без помилок, з проявленням здатності студента диференціювати, інтегрувати знання, з'ясовувати психологічні терміни.	8
	Знання історії розвитку питання, основних сучасних напрямків розвитку питання, психофізіологічної природи психічних явищ. Розкритий зміст психічних процесів, визначена сутність психологічних явищ та встановлені взаємозв'язки між ними. Але рукопис або усна відповідь потребує доробки, відсутнє узагальнення відповіді, в роботі є помилки (граматичні або інші), не пояснюються деякі терміни. Студент здатний диференціювати, інтегрувати знання.	5
	Задовільна орієнтація в теоретичному питанні, відповідь розкрито неповністю, розкритий зміст психологічних явищ потребує значної доробки, але може застосувати психологічні закони у практичних конкретних ситуаціях.	1
б) аналіз літературних джерел	Наявність конспекту та аналізу літератури, усвідомлення її висновків, Узагальнення результатів аналізу літературних джерел. Усе це студент впевнено доводить, гарно орієнтується у матеріалі, що проаналізовано.	2
	Аналіз літературних джерел зроблено неповно, висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи. Студент невпевнений у власних висновках. Висновки зроблені, але потребують уточнення.	1
	Відсутність конспекту, або аналіз літератури потребує значного доповнення. Відповіді на запитання свідчать про недостатню орієнтацію в	0

	літературних джерелах.	
2. Тестування за етапами роботи	7 тестових завдань складених за принципом: аналітико-теоретичне питання(1), заповните пробіл (2), відмітьте, вірні або невірні приведенні нижче утвердження (2), вкажіть тільки один вірний відповідь з пропонованих чотирьох	20
3. Поточне тестування	Квізи	20
4. Додаткові бали	Усні відповіді на практичних заняттях, лабораторні роботи, реферати, доклади.	40

Шкала оцінювання:

- (A) 90-100 балів - *відмінно*
- (BC) 75-89 балів - *добре*
- (DE) 60-74 балів - *задовільно*
- (FX) 35-59 балів - *незадовільно* з можливістю повторного складання
- (F) 1-34 балів - *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: опорні конспекти лекцій, спеціальна література, яка представлена у бібліотеці університету, друковані періодичні видання, електронні видання, ілюстративний матеріал, нормативні документи МОН України, програма курсу “Загальна психологія”

пропонування чотирьох 1. Лурия А. Р. Маленькая книжка о большой памяти.

2. Гальперин П. Я. К проблеме внимания”.

3. Скороходова О.И. «Как я представляю окружающий мир».

4. Зинченко В.П. «Теоретические проблемы психологии восприятия и задачи генетического исследования».

5. Тихомиров О.К. «Управление мыслительной деятельностью».

6. Натадзе Р.Г. «Воображение как фактор поведения».

7. Симонов П.В. «Информационная теория эмоций».

8. Китаев-Смык Л.А. «Психология и концепция стресса».

9. Иванников В.А. «К сущности волевого поведения».

10. Теплов Б.М. и Небылицин В.Д. «Изучение основных свойств нервной системы и их значение для психологии индивидуальных различий».

11. Теплов Б.М. «Способности и одаренность».

12. Леонтьев А.Н. «Развитие высших форм запоминания».

13. Рубинштейн С.Л. «Память».

14. Зейгарник Б.В. «Воспроизведение завершенных и незавершенных действий».

15. Линсдей П. и Норманн Д. «Системы памяти».

16. Джелес У. «Мышление».

17. Зельц О. «Законы продуктивной и репродуктивной деятельности».

18. Пиаже Ж. «Природа интеллекта».

19. Леонтьев А.Н. «Мышление».

20. Рубинштейн С.Л. «О природе мышления и его составе».

21. Гальперин П.Я. «Формирование умственных действий».

22. Брунер Дж. «О действенном и наследно-образном представлении мира ребенком».

23. Арнхем Р. «Визуальное мышление».

24. Блейлер Э «Аустическое мышление».

25. Леви-Брюль Л. «Первобытное мышление».

26. Теплов Б.М. «Практическое мышление»

27. Выготский Л.С. «Мышление и речь».

28. Выготский Л.С. «О природе эгоцентрической речи».

29. Пиаже Ж. «Эгоцентрическая речь».

30. Выготский Л.С. Сахаров Л.С. «Исследование понятий: методика двойной стимуляции».

31. Вудвортс Р. «Этапы творческого развития».

32. Рубинштейн С.Л. «Основная задача и метод психологического исследования мышления».

33. Самойлов А.Ф. «И.М. Сеченов и его мысли о роли мысли в нашем познании природы».

34. Осспорт Ф.Х. «Феномен восприятия».

35. Осгуд Ч. «Значение термина восприятия».

36. Коффка К. «Восприятие: введение в вештальт-теорию».

Додаткова література:

1. Аткинсон Р. Человеческая память и процесс обучения. Пер. с англ. М., Прогресс, 1980.
2. Веккер Л.М. Экспериментальные психологические эмоции. М., Прогресс, 1971.
3. Веккер Л.М. Психологические процессы. Л., 1976, Т. 1, 2, 3.
4. Величковский Б.М. Современная когнитивная психология. М. МГУ, 1982.
5. Виготский Л.С. Собрание сочинений в 6-ти томах. М., Педагогика.
6. Гальперин П.Я. Введение в психологию. М., МГУ 1976.
7. Грановская Р.М. Элементы практической психологии. Л., ЛГУ, 1984.
8. Збірник завдань з загальної психології (за ред. В. С. Мерліна, К., 1977).
9. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции. М., 1991.
10. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения. В 2-х томах. М., Педагогика, 1983.
11. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. Изд-е 3, М., 1973.
12. Лурия А.Р. Внимание и память. Материалы к курсу лекций по общей психологии/ под ред. А.В.Петровского, Просвещение, 1978.
13. Лурия А.Р. Мозг и психические процессы. Труды АПН, М., 1963.
14. Лурия А.Р. Ощущение и восприятие. Материалы к курсу лекций по общей психологии. М., МГУ, Т.1, 1975.
15. Небылицин В.Д. Психофизиологическое исследование индивидуальных различий. М., Наука, 1976.

РЕСУРСИ:

- мережі "Інтернет" (корисні сайти: www.)
 - psy.rin.ru,
 - auditorium.ru,
 - psyho.hotbox.ru,
 - psynet.by.ru та ін,
- електронної бібліотеки,
- бібліотеки університету,
- журналів: "Вопросы психологии", "Психологический журнал", "Психология и социальная работа" та ін. періодичних видань.

